

Alertes que demanen reformes

«El miratge de les dades i d'una aparent normalitat no poden deixar d'impulsar les reformes estructurals de fons»

La pandèmia de la Covid-19, la verola del mico, l'hepatitis d'origen desconegut, el virus Zika del 2016 i els brots d'Ebola del 2019-2020 són fills de la globalització i de l'emergència climàtica. Són alertes que criden reformes estructurals, sistèmiques i una inversió sense precedent en les polítiques públiques de salut pública, locals, regionals i mundials.

La Covid-19 camina cap al seu tercer aniversari i sembla que ha vingut per quedar-se, sumant-se a les infeccions respiratòries i gripals, potser a qualsevol estació de l'any. Més de 570 milions de casos d'infecció per SARS-CoV-2 són els declarats en el món i 6,4 milions de persones mortes degut a la Covid-19. Les estimacions de persones infectades superarien el 60% de la població mundial, la gran majoria asimptomàtiques o lleus, i més de 15 milions de defuncions.

S'ha administrat almenys una dosi al 70% de la població mundial i 63% dues dosis. Estem en fase descendent de la darrera onada deguda a les subvariants d'òmicron, BA.4 i BA.5, detectada el mes de novembre del 2021 a Sudàfrica. L'activitat social pràcticament és normal arreu del món convivint amb el virus excepte en el domini xinès, que aïlla poblacions davant alguns casos, continuant, aparentment, amb la política de Covid Zero.

A Catalunya, més de 2,6 milions de persones declarades però també amb una xifra estimada de persones infectades sense símptomes o sense test superior al 70%. El 85% de les persones vacunades amb pauta complerta, el 93% en majors de 45 anys. 50% de la població total amb tercera dosi de reforç amb el 85% amb reforç en majors de 45 anys. La sisena onada va tenir el pic entre juny-juliol amb corba decreixent, descens d'hospitalitzacions i baixa gravetat.

El comportament de la Covid-19 aquesta tardor-hivern és una incògnita per l'evolució de les mutacions del virus i per la baixada de la immunitat natural o per vacunes. La indicació de la quarta dosi és ja una recomanació científica a partir dels 60 anys, pendent de la disponibilitat de vacunes que cobreixin les variants circulants. La vacuna desenvolupada per HIPRA podria ser una candidata.

La verola del mico és una infecció endèmica en 12 estats de l'Àfrica Central i Occidental, però hi ha declarats 21.148 casos fora d'aquestes zones, tres defuncions. La majoria no poden relacionar-se amb viatges. Més de 10.000 a Europa; Espanya lidera el nombre de persones amb la infecció a Europa, 4.298, d'aquests 1.558 a Catalunya. Dues persones mortes a Espanya. El 3% requereixen hospitalització. Arribant a 700 les persones vacunades a Catalunya amb els vaccins disponibles. La gran majoria són homes joves, no vacunats de la verola humana, que tenen sexe amb homes. Els EUA han declarat l'emergència sanitària nacional per l'increment de casos, entorn els 7.000.

El passat mes d'abril el Regne Unit va confirmar casos d'hepatitis infantil d'origen desconegut. Des de llavors fins ara, 35 estats del món han declarat més de 1100 casos d'hepatitis no A, B, C, D i E (virus hepatitis coneguts fins a l'actualitat). Al continent europeu s'han declarat 508 casos i a Espanya 46. A nivell mundial 24 nens morts i a Espanya dos nens després de trasplantament hepàtic. Afecta majoritàriament a nens de cinc anys o menys. El passat 28 de juliol l'OMS confirma el brot d'hepatitis de causa desconeguda i la inversió en recerca per trobar la causa i els tractaments que es deriven. El brot actualment està en corba descendent.

A nivell mundial cada any 300 milions de persones es contagien d'hepatitis víriques i un milió

de persones moren en la fase aguda o per les seves complicacions, agudes o cròniques, cirrosi i càncer hepàtic. L'OMS manté l'any 2030 com la data per l'erradicació de les hepatitis infeccioses. Les vacunes, els hàbits higiènics, sexe més segur, transfusions segures i la potabilització de l'aigua són els elements claus per la prevenció de les hepatitis víriques fins ara conegudes.

A Catalunya les dades oficials indiquen que les hepatitis víriques han sofert un descens important els darrers anys, amb encara uns 500 casos/any, la majoria A i alguns casos de B i C. A Catalunya s'han detectat nou casos d'hepatitis aguda infantil d'origen desconegut i un d'ells ha requerit un trasplantament hepàtic.

La Covid-19, la verola del mico i les hepatitis d'origen desconegut confirmen les tendències de les darreres dècades. Les malalties infeccioses endèmiques s'estan globalitzant per la mobilitat massiva de persones, d'animals silvestres, exòtics, de materials, productes i per la contaminació i l'escalfament global. També homogeneïtzació dels comportaments ajuda a la transmissió.

L'obesitat i les seves conseqüències a través de la síndrome metabòlica (inflamació cel·lular) és una pandèmia des de fa uns anys. Els hàbits alimentaris i el sedentarisme fan que les malalties circulatòries, cardíaques, cerebrals, vasculars, diabetis i determinats càncers siguin les primeres causes de mortalitat a la major part dels estats del món. Però la Covid-19 ens ha indicat que les malalties infeccioses globals són també una amenaça de salut als països amb rendes altes i climes no tropicals ni subtropicals.

El brot Ebola entre 2018-2020 va suposar una alerta internacional des de la República Democràtica del Congo i Uganda amb casos fora de l'Àfrica. Així mateix, els casos de virus del Zika a l'estiu del 2016 fora dels països endèmics. La presència d'infeccions de transmissió a través de vectors, insectes o artròpodes és freqüent fora de les zones tropicals i subtropicals.

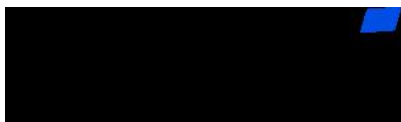
L'escalfament global està comportant climes pseudosubtropicals a zones amb climes mediterranis i continentals a les primaveres i estius que permeten viure o proliferar insectes de climes tropicals i proliferar més extensivament artròpodes com les paparres. Les malalties infeccioses transmises per vectors: Malària, Dengue, Chikunguya, Zika, Febre Nil Occidental, Encefalitis japonesa o Encefalitis per paparres comencen a estar presents com a malalties importades i, en alguns casos, de transmissió autòctona per la presència d'insectes tropicals que poden viure a zones fora dels seus hàbitats naturals. En el món moren més de 700.000 cada any per infeccions on el vector insecte o artròpode és el vehicle.

Més de 400.000 persones moren de malària i 220 milions d'infectats. La mortalitat és molt important en nens. Aquestes alertes ens indiquen la necessitat d'invertir en vigilància epidemiològica intensiva i de treballar conjuntament amb els experts en zoonosi i en vectors.

Les malalties endèmiques pertanyen a les seves geografies invisibles, i, només quan hi ha globalització infecciosa, s'aixequen les alarmes i la recerca per la prevenció i els tractaments. Ens consideraven invulnerables a les infeccions com etapa superada en els països amb rendes altes i sistemes sanitaris solvents.

No podem creure en un miratge de retorn a la normalitat i pensar que tot tornarà com abans. La Covid-19 ha sigut el signe d'un canvi global sense retorn que fa indestruïble la inversió per l'emergència climàtica, la transició a energies verdes, la recerca epidemiològica i conductual, global i local, i polítiques de protecció i promoció de la salut i prevenció de malalties.

Catalunya està recuperant l'esperança de vida perduda l'any 2020. La mortalitat l'any 2021 ha disminuït amb relació a la del 2020. L'any 2020, 79.784 persones mortes, unes 10.42 persones/1000 habitants i l'any 2021, 69.523 i 9.05 per 1000.

L'esperança de vida ha recuperat l'any 2021 un any de l'any i mig perdut l'any 2020, en homes i dones. L'esperança de vida l'any 2018 era de 83,41 anys, l'any 2019 de 83,83, l'any 2020 va baixar a 82,26 i s'ha estat recuperant l'any 83,33 (86 en dones i 80,49 en homes, 2021. L'any 2020, 84,98 en dones i 79,50 en homes). El miratge de les dades i d'una aparent normalitat no poden deixar d'impulsar les reformes estructurals de fons, siguin sanitàries, econòmiques, mediambientals o energètiques.